

ICC - ett svar på anarki

En deskriptiv analys av den internationella
brottmålsdomstolen

Kristina Olsson
Torbjörn Johansson

Abstract

Vid invigningsceremonin till den internationella brottmålsdomstolen, ICC, lovordades den av FN:s Generalsekreterare, trots att den är uppbyggd på en multilateral traktat och inte är en FN-inrättning. Enligt vår mening, finns det dock faktorer som påverkar ICC:s möjlighet att verka som en effektiv och oberoende domstol. I Romstadgan regleras relativt komplicerade jurisdiktionsgrunder för ICC, vilket beror på att stadgan är frukten av otaliga kompromisser stater emellan. Vidare regleras ett förhållande mellan ICC och FN:s Säkerhetsråd. Förhållandet kan beskrivas som att Säkerhetsrådet är en hegemon i förhållande till ICC. Det faktum att tre av de fem permanenta medlemsstaterna i Säkerhetsrådet i dagsläget inte har ratificerat Romstadgan komplicerar förhållandet ytterligare. Ur ett neorealistiskt perspektiv, vilket är det som vi kommer att applicera, är välfungerande internationella samarbeten inte möjliga, eftersom stater inte är intresserade av att överlämna sin makt till utomstående aktörer.

Nyckelord: ICC, Säkerhetsrådet, Internationell straffrätt, anarki, neorealism

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Bakgrund	1
1.2	Syfte	1
1.3	Forskningsproblem och avgränsning	2
1.4	Teori	2
1.5	Metod och material:	3
1.6	Förkortningar.....	4
2	Historik	5
2.1	Historik.....	5
2.1.1	Tanken om en internationell brottmålsdomstol.....	5
2.1.2	Upprättandet av domstolen.....	6
2.1.3	Romstadgans slutgiltiga form.....	7
3	ICC:s jurisdiktion	9
3.1	Brottskatalogen.....	9
3.2	Jurisdiktionsfrågan	10
3.3	Komplementaritetsprincipen	13
4	Det politiska spelet	15
4.1	Säkerhetsrådet – ett problem för ICC?.....	15
4.2	Förhållandet mellan ICC och USA	16
4.3	Förhållandet mellan ICC och Kina.....	18
4.4	Förhållandet mellan ICC och Ryssland.....	20
4.5	Övrig opposition mot ICC.....	21
4.5.1	Indien.....	21
4.5.2	Israel	23
4.5.3	”Ondskans axelmakter”	23
4.5.4	Europa	24
4.6	Förhållandet mellan FN:s Säkerhetsråd och ICC.....	24
5	Slutsatser	27

6	Referenser.....	28
----------	------------------------	-----------

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Att det finns en internationell brottmålsdomstol är troligen de flesta medvetna om. Många är dock inte medvetna om hur den fungerar, vilka länder som är anslutna, i vilka frågor den har jurisdiktion samt vilken omfattande opposition som finns mot ICC. Romstadgan är inte en integrerad del av FN-stadgan, utan en multilateral traktat, trots det så finns det en stark länk mellan FN:s Säkerhetsråd och ICC. Vi ansåg det vara betydelsefullt att försöka redogöra för detta förhållande. Under arbetets gång insåg vi att förhållandet mellan ICC och Säkerhetsrådet har gett upphov till kritik, dels från de som anser att ICC underminerar Säkerhetsrådets makt, men även från de som har en motsatt ståndpunkt. De stater som anser att ICC utger en fara för Säkerhetsrådets makt är de tre permanenta medlemmarna som inte har ratificerat Romstadgan. Detta ansåg vi vara ett tydligt exempel på att stater tenderar att vara högst ovilliga att ge upp deras egen makt, även om det kan gynna det internationella samarbetet. Då vi inledde vårt uppsatsarbete var vi kritiska till ICC:s effektivitet eftersom vi ansåg och fortfarande anser att stater inte vill ge efter på sin suveränitet på grund av rädsla för att förlora makt.

1.2 Syfte

Syftet med denna uppsats är att forska kring den internationella brottmålsdomstolen som fenomen samt att påvisa att omfattande internationella samarbeten inte är möjliga på grund av att det antingen råder hierarki eller anarki i det internationella systemet. Förhållandet mellan ICC och FN:s Säkerhetsråd kommer att framställas som osunt. Vidare kommer vi att redogöra för orsakerna till att tre av Säkerhetsrådets permanenta medlemmar har valt att stå utanför ICC samt analysera varför. Avslutningsvis kommer övrig, stark opposition mot ICC att redogöras för och analyseras.

1.3 Forskningsproblem och avgränsning

Inledningsvis har vi valt att redogöra för historiken kring ICC. Detta ansåg vi vara nödvändigt för att läsaren skulle kunna få en bredare förståelse för domstolen. Vidare kommer ICC:s brottskatalog och dess aningen komplicerade jurisdiktionsgrunder att redogöras för och analyseras. Vi vill dock understryka att de två första kapitlen främst är till för att läsaren skall kunna få en bred förståelse för att sedan kunna få en god behållning av vår analys.

Den del som utgör själva kärnan i uppsatsen har vi valt att kalla för "Det politiska spelet" och där redogörs för och analyseras de faktorer som vi anser hämmar ICC:s möjligheter att verka som en oberoende och effektiv internationell inrättning. De faktorer som vi redogör för är det samband som finns mellan FN:s Säkerhetsråd och ICC, de tre stormakterna Kina, Ryssland och USA:s förhållningssätt till ICC samt övrig opposition.

Vi ansåg det vara högst relevant att redogöra för och analysera de tre stormakternas förhållningssätt till ICC, då de innehar ett permanent medlemskap i Säkerhetsrådet, men trots det inte har ratificerat Romstadgan. Att även uppvisa övrig opposition mot ICC ansåg vi vara nödvändigt för att påvisa vår hypotes om att omfattande internationella samarbeten inte är möjliga på grund av staters suveränitet. Trots att det var lockande, ansåg vi det inte vara relevant att redogöra för några av de fall som ICC har jurisdiktion i.

Vår exakta frågeställning är:

Är relationen mellan ICC och Säkerhetsrådet ett problem, och hur kan dessa problem gestaltas?

1.4 Teori

I denna uppsats kommer vi främst att använda oss av den neorealism som tydligt presenteras av Kenneth Waltz. I likhet med Waltz argument om utformandet av det internationella systemet, anser vi att det finns två former, nämligen ett

hierarkiskt eller ett anarkiskt system.¹ Vi utgår från att anarki råder i det internationella systemet och "...anarkin tvingar staterna att vara suveräna och detta leder i sin tur till att inga effektiva hierarkiska strukturer kan upprättas på internationell nivå och anarkin består därmed".² Vid ett försök till ett internationellt samarbete avssende en gemensam internationell brottmålsdomstol visas anarkin i det internationella systemet tydligt. Det är inte möjligt att koordinera alla världens staters judikativa, det vill säga dömande, jurisdiktion genom en multilateral traktat, eftersom en del stater fruktar att överlämna sin makt till främmande aktörer. Vår tanke om hierarki i det internationella systemet ger sig uttryck i bland annat stormakternas inflytande i den internationella politiken. Att det finns stormakter och att vissa av dem har hegemonstatus går inte att förneka. Om ett flertal av världens stater tar initiativ till ett internationellt samarbete, såsom ICC, men saknar stöd från stormakter kan det försvåra samarbetets effektivitet avsevärt.³ Anledningen till att stormakterna inte är intresserade av att samarbeta är att de är rädda att förlora sin makt, i detta fall den judikativa jurisdiktionen, till andra stater. Uppbyggnaden av FN:s Säkerhetsråd är ett mycket gott exempel på hierarkin i det internationella systemet, då dess fem permanenta medlemmar utgörs av stater som var stormakter 1945 och fortfarande är det.

Anledningarna till att vi tycker att det är naturligt att begagna oss av neorealitisk teoribildning är många. Vi tror inte att det är ett sammanträffande att det i många fall är just de starkaste, mäktigaste staterna som har vägrat signera och ratificera Romstadgan. Dessa stater, tror vi, har främst agerat utifrån ett egenintresse där en tanke om att internationell politik är ett nollsummespel står i förgrunden. Vi kommer även att tillåta oss diskussioner om hegemoni och USA:s roll som en hegemon, samt den strukturella realismens förklaringskraft för att förklara det internationella systemet. Vi är, som vi har förklarat tidigare, positiva till försöket med en internationell brottmålsdomstol. Vi tror dock att möjligheten att den ska fungera globalt är små i nuläget. Formerna för internationellt samarbete är ännu inte tillräckligt långtgående, men vi tror dock att – i likhet med strukturella realister – att ett internationellt samhälle är under utveckling och i detta torde ICC vara en central institution.

1.5 Metod och material:

I denna uppsats har vi gjort en deskriptiv analys, vilket även kan kallas för en förklarande studie, av ICC. Vi kommer således att förklara hur den internationella

¹ Buzan, Barry - Little, Richard. *International Systems In World History*, Oxford University Press, New York, 2000, s 87

² Bengtsson, Rikard, Ericson, Magnus, Hall, Martin, Kronsell, Annika, *Perspektiv på världspolitik*, s. 23-24, Studentlitteratur, Lund, 2001

³ Buzan, s 65-68

brottmålsdomstolen är uppbyggd och analysera de problem som vi anser att den står inför i dagsläget. Vi har, som vi ovan nämnt, valt att analysera ICC utifrån ett neorealistiskt perspektiv, eftersom vi har en relativt dyster syn på ICC som en oberoende och effektiv domstol. För att kunna genomföra vårt arbete har vi studerat folkrättslig doktrin och statsvetenskaplig teoribildning. Eftersom primärkällor är att föredra, har vi även ansett det nödvändigt att studera två multilaterala traktater eller internationella konventioner: Romstadgan och FN-stadgan.

Eftersom vår deskriptiva analys görs på en internationell brottmålsdomstol, innehåller den en del juridiska termer som vi anser vara nödvändiga att förklara för läsaren.

- Multilateral traktat En internationell konvention, ett avtal mellan ett flertal stater.
- Signerande När en stat signerar ett avtal, visar staten att den har en intention att ratificera det senare och därmed bli bunden av avtalet.
- Ratificerande När en stat ratificerar ett avtal, blir den bunden vid avtalet och tvingas då efterleva det.
- Ad hoc tribunal En icke-permanent domstol som sätts samman för en specifik händelse eller ett specifikt fall.

1.6 Förkortningar

- FN Förenta Nationerna
- ICC International Criminal Court
- ICJ International Court of Justice
- ICTR International Criminal Tribunal of Yugoslavia
- ICTY International Criminal Tribunal of Rwanda
- NGO Non-Governmental Organisation

2 Historik

2.1 Historik

2.1.1 Tanken om en internationell brottmålsdomstol

Tanken om en internationell brottmålsdomstol har funnits under en lång tid.⁴ Ett internationellt samarbete kring de brott som av olika anledningar inte är lämpliga för att ”dömas på hemmaplan” har anor långt tillbaka i tiden. Framförallt kan man spåra tanken till 1860-talet då den diskuterades flitigt i samband med Genèvekonventionerna. Den person som framförallt gav uttryck för dessa tankar var schweizaren Gustav Moynier, som också var med och bildade Röda Korset. Hans idéer visade sig dock vara allt för drastiska och radikala för sin tid.

Haagkonventionerna ansågs vara de första betydande regeluppsättningar gällande krig på den internationella arenan. Vad som är betydande här är dock att de inte kan anses ha varit så omfattande som de borde varit, varför de inte heller kunde anses vara något direkt incitament för upprättandet av en internationell brottmålsdomstol. ”The Hague Conventions [...] were meant to impose obligations and duties upon states, and were not intended to create criminal liability for individuals.”⁵ De uppgav vissa handlingar som illegala, men inte kriminella, vilket omöjliggjorde att någon form av sanktioner eller straff inrättades i dess namn. Trots det så användes de som en definition för krigsbrott både efter det andra världskriget samt under Balkankrigen.⁶

I samband med bildandet av FN fick tanken om en domstol uppsving. I slutet av 1940-talet presenterades tre viktiga och banbrytande förslag inför FN:s Generalförsamling: FN-deklarationen för mänskliga rättigheter samt folkmordskonventionen, vilka båda godkändes 1948. Det tredje förslaget, inrättandet av en internationell brottmålsdomstol, ansågs dock vara alldeles för

⁴ Schabas, William - An introduction to the International Criminal Court. Cambridge University Press, 2004, s 2-4

⁵ Schabas s. 3

⁶ McGoldrick, Dominic - Rowe, Peter - Donnelly, Eric. The permanent international criminal court: legal and policy issues. Oxford: Hart 2004 s 10-13

kontroversiellt. Generalförsamlingen lyckades däremot enas om att en sådan domstol skulle vara både önskvärd och möjlig att inrätta.⁷

2.1.2 Upprättandet av domstolen

Det var först 1990 som arbetet återupptogs, då FN åter bjöd in the ILC. Anledningen till detta grundade sig till största delen på det initiativ som hade tagits 1989 av Trinidad och Tobago för att stoppa den internationella droghandeln och annat olagligt smugglande som var ett stort problem i deras region.⁸ ILC, som är ett organ bestående av experter inom internationell rätt utsedda av FN, gavs uppgiften att se över möjligheterna att instifta en internationell domstol. Arbetet gavs högsta prioritet och 1994 kunde också ILC framföra deras färdiga första utkast inför Generalförsamlingen. Detta utkast utelämnade dock definitionerna av brotten samt den tillhörande kodifieringen av lagarna. Två år senare, 1996, så kunde dock även denna aspekt av ILC:s förslag till en stadga framföras inför Generalförsamlingen.⁹

En aspekt som man inte bör bortses ifrån, var den debatt som tog vid tiden av upprättandet av ad hoc-tribunalerna för de brott som hade begåtts i det forna Jugoslavien samt i Rwanda. De båda ad hoc-tribunalerna eldade på debatten om en internationell brottmålsdomstol. De gav också inspiration till hur en eventuell fungerande internationell brottmålsdomstol skulle kunna tänkas se ut.¹⁰ Inte minst ILC använde sig av ICTY:s stadga för att utarbeta deras egna utkast.

År 1994 bestämde sig Generalförsamlingen för att uppta arbetet med bildandet av en internationell brottmålsdomstol. De valde att nyttja ILC:s framarbetade stadgar som en bas att bygga vidare på. De skapade också en ad hoc-kommission för att undersöka den faktiska möjligheten att skapa domstolen, vilka baserade sitt arbete på ad hoc-tribunalerna.¹¹

1998 hölls de slutgiltiga förhandlingarna, vilka kan ha varit de mest intensiva rörande FN och internationell rätt någonsin. Det viktigaste mötet kan anses ha varit det som hölls i Zutphen i januari, där själva fundamentet till det som kom att bli Romstadgan utarbetades. Den slutgiltiga stadgan klubbades inför Generalförsamlingen i mitten av juni i samband med ett möte i "the headquarters of Food and Agriculture Organization" i Rom. Jämfört med det förslag som hade lagts fram av ICL så var detta betydligt urvattnat och mer svårtolkat, vilken har

⁷ Lee, Roy S. - The International Criminal Court : the making of the Rome Statute, Kluwer Law International, Haag 1999, s 23

⁸ Lee, Roy S., 26-28

⁹ Schabas, s 8

¹⁰ Schabas, s 12

¹¹ Schabas, s 13-17

sin förklaring i den brist på enighet som hade börjat märkas allt tydligare under 1998.¹²

Dynamiken i förhandlingarna kan framförallt symboliseras av de olika grupper som kom att uppstå, så kallade "caucus". Framförallt var det "the caucus of like-minded", den största samlingen som bestod av 67 länder och ett flertal NGO:s. Gruppen företrädde framförallt av Kanada, men nämnvärt är att alla dåvarande 15 EU-länder, med undantag av Frankrike, var också en del av denna grupp. Det var denna grupp som var mest drivande och mest positivt inställd till domstolen i de former som den såg ut att anta.¹³ Detta innebar dock inte att de länder som inte var en del av denna grupp inte var minst lika drivande, inte heller innebar det att denna grupp var i avsaknad av inre meningsskiljaktigheter.

Den 17 juli 1998 antogs Romstadgan slutligen efter att nästan alla av de deltagande länderna hade röstat för den föreslagna stadgan. Endast sju länder röstade emot, troligen USA, Israel, Kina, Irak, Libyen, Qatar och Jemen. På grund av att rösterna inte registrerades så är det dock omöjligt att veta, och osäkerheten är stor framförallt vad det gäller de två sista.¹⁴ Både USA och Israel skrev senare under, men båda kom senare att ogiltigförklara deras underskrifter. I USA:s fall skrevs förslaget under på Bill Clintons sista dag som presidenten, medan ogiltigförklaringen kom så fort George W. Bush hade inrättat sig i Vita Huset.¹⁵

Romstadgan började gälla så fort 60 stater hade ratificerat den, någonting som gjordes till en ceremoni i FN-huset den 11 april 2002. Tio länder skrev då på samtidigt: Bosnien-Hercegovina, Bulgarien, Kambodja, Kongo, Irland, Jordanien, Mongoliet, Niger, Rumänien och Slovakien (detta för att inget enskilt land skulle kunna ta åt sig äran). Nu hade Romstadgan uppnått 66 statsparter. Rent juridiskt tillkom ICC den 1 juli 2002, och kan därför bara döma i mål som skett efter detta datum. Detta följer av jurisdiktion *ratione temporis*, vilket är en juridisk princip som utgör ett retroaktivitetsskydd; ingen ska kunna bli dömd för något som inträffat innan domstolen upprättades.¹⁶ Den 11 mars 2003 så öppnade ICC:s huvudkontor i Haag.

2.1.3 Romstadgans slutgiltiga form

De största problemen i utformningen av stadgan bestod till stor del i att definiera de olika brotten (aggressionsbrott, folkmord, brott mot mänskliga rättigheter, krigsförbrytelser)¹⁷, där framförallt definitionen och jurisdiktionen av

¹² Schabas, s 15-18

¹³ McGoldrick, s 390-391

¹⁴ McGoldrick, s 440

¹⁵ Russel, Steve, Since September 11, all roads lead to Rome, s. 42, Review of International Studies, nummer 31, 2005.

¹⁶ Romstadgan artikel 11

¹⁷ Romstadgan, artikel 5

”aggressionsbrottet” stod i förgrunden. Fortfarande idag så har inte heller ICC jurisdiktion att döma i denna fjärde kategori, som av många anses som den värsta.¹⁸ Diskussionen om detta problem har varit stor, och vi kommer att återkomma till den senare i uppsatsen.

Inte bara avsnittet om aggressionsbrottet är något som många stater såg som ett misslyckande i den slutgiltiga versionen av Romstadgan. Även brott såsom terrorism eller drogsmuggling hade ett stort stöd i förhandlingarna, men parterna lyckades inte enas om en domstol som skulle ha jurisdiktion i dessa frågor.¹⁹ Ledande i diskussionen gällande terrorism var framförallt Indien och USA, och ingen av dessa länder har idag ratificerat stadgan. Drogsmuggling - och även brott som slavhandel och ekonomisk brottslighet - utelämnades, trots att det var diskussionen om en domstol som skulle ta hand om den sortens brott var det som var startskottet för det ICC vi ser idag.

Som vi nämnde tidigare så trädde stadgan i kraft i juli 2002. Detta innebär i sin tur också att det första möjliga datum för att göra förändringar i organisationen eller i stadgan infaller exakt sju år senare, nämligen den 1 juli 2009. Innan dess kan man med allra största sannolikhet vänta sig en genomgående utvärdering av domstolens effektivitet och betydelse.²⁰

¹⁸ Romstadgan artikel 5(2). McGoldrick, p 123-127

¹⁹ Schabas, s 21-24

²⁰ Broomhall, Bruce - International justice and the International Criminal Court. Oxford University Press 2003, s 35

3 ICC:s jurisdiktion

3.1 Brottskatalogen

De brott som ICC har rätt att döma över räknas upp i artikel 5 i Romstadgan och de utgör domstolens så kallade brottskatalog. Brotten som räknas upp är: *folkmord, brott mot mänskligheten, krigsförbrytelser* och *agressionsbrottet*. Avseende det sista brottet uppställs emellertid ett krav som innebär att ICC är hindrade att uppta brottet till prövning om inte FN först har beslutat att ett aggressionsbrott verkligen föreligger.²¹ Denna betämmelse uppkom eftersom många stater innan Romstadgans instiftande, fruktade att ICC skulle kunna komma att bli ett organ som utövade politiska processer.²² Det ansågs absolut nödvändigt att FN fortfarande skulle vara det enda internationella organ som skulle ha rättigheten att definiera konflikter. I praktiken innebär bestämmelsen att ICC inte har jurisdiktion över aggressionsbrottet. Anledningen till att statsparterna inte kunde komma fram till en kompromiss avseende aggressionsbrottet, anser vi beror på staters rädsla för att efterge en del av sin suveränitet.²³ Ingen stat är villig att i stor grad ge efter på sin suveränitet för ett internationellt samarbete skull. Att acceptera ICC:s jurisdiktion över aggressionsbrottet vore att överlämna alltför mycket makt, vilket, enligt neorealismen, är otänkbart för stater avseende utrikespolitiska frågor. Det är inte möjligt att lita på andra stater i en stor utsträckning.

Nödvändigheten att ha en brottskatalog följer av de universella, juridiska principerna *nullum crimen sine lege* och *nulla poena sine lege*. Den första principen innebär att brottet som den anklagade är åtalad för måste vara straffbart enligt de regler som domstolen följer vid den tidpunkt som brottet begås, och den senare principen innebär att det inte kan utdömas ett straff utan en stadgad straffskala, vilken skall användas av den domstol som dömer i det aktuella fallet.²⁴

²¹ Romstadgan, artikel 5(2), 121, 123, FN-stadgan, artikel 2(7)

²² Tullio, Treves, Some Practical Remarks on the Early Functioning of the International Criminal Court, s. 272, Mauro Politi & Giuseppe Nesi (red.), *The Rome Statute of the International Criminal Court – A challenge to impunity*, UK, 2002.

²³ Wheeler, Nicholas J., & Bellamy, Alex J., *Humanitarian intervention and world politics*, s. 163, Baylis, John & Smith (red.), *The Globalization of World Politics*.

²⁴ Romstadgan, artikel 22-23

3.2 Jurisdiktionsfrågan

Att det finns en internationell brottmålsdomstol har troligtvis inte undgått någon någorlunda samhällsintresserad person. Vad folk i allmänhet inte vet om är emellertid vilka villkor som uppställs för att domstolen skall vara behörig att döma. Ett praktexempel på detta är den svenska riksdagsledamoten Lotta Hedströms (mp) förslag som innebar att Sverige skulle hänskjuta frågan om USA:s behandling av en specifik indianstam i Nordamerika till ICC.²⁵ Förslaget framfördes säkerligen i all välmening, men att Sverige skulle förfara på detta sätt är dock teoretisk omöjligt, eftersom domstolen inte har jurisdiktion. Läsaren kanske frågar sig varför det inte är möjligt och det är just detta som vi kommer att besvara i följande del. Frågan om judikativ jurisdiktion, det vill säga rätten att utöva dömande makt, kommer nu att redogöras för.

Jurisdiktionsfrågan var den av de svåraste frågorna vid bildandet av ICC.²⁶ Många internationella traktater är till stor del frukten av otaliga kompromisser länder emellan. Detta beror oftast på att de som tar initiativ till traktaten eller konventionen, vill att så många stater som möjligt skall ansluta sig till den.²⁷ Romstadgan är i detta avseende inte något undantag. Straffrättslig jurisdiktion är en känslig fråga för många länder beroende på en mängd olika faktorer. Allmänt sett är frågan om jurisdiktion starkt knuten till tre viktiga principer inom internationell rätt och politik: statssuveränitetsprincipen, principen om staters lika rättigheter och non-interventionsprincipen.²⁸ Dessa principer är ytterst relevanta ur ett neorealistiskt perspektiv eftersom den teorin bygger på att det internationella systemet består av enheter och en struktur.²⁹ Med enheter menas stater och med struktur menas hur staterna är relaterade till varandra. Enligt neorealismen är stater självständiga och därmed inte formellt underordnade varandra, vilket leder till att det råder anarki i det internationella systemet, eftersom det inte finns någon instans som fattar beslut. Statssuveränitetsprincipen är en grundläggande princip inom såväl internationell politik som internationell rätt. Principen innebär att stater själva har rätt att besluta om sitt territorium på

²⁵ Motion 2004/05:U277

²⁶ Schabas, s. 67

²⁷ Arsanjani, Mahnoush H., *The Rome Statute of the International Criminal Court: Exceptions to the Jurisdiction*, s. 49, Mauro Politi & Giuseppe Nesi (red.), *The Rome Statute of the International Criminal Court – A challenge to impunity*, UK, 2002.

²⁸ Shaw, Malcolm N., *International Law*, s. 572

²⁹ Bengtsson, m.fl., s. 23

grund av sin suveränitet.³⁰ Omvänt medför denna princip att ingen annan stat har rätt att vidta någon åtgärd, oavsett karaktär, utan samtycke från den suveräna staten. Den kommer till uttryck på många ställen i internationella konventioner och regleras bland annat i FN-stadgan.³¹

Principen om staters likställdhet fastslår att stater, oberoende av dess storlek eller makt, skall tillerkännas samma juridiska kapacitet och funktioner.³² Ett gott exempel där denna princip uttrycks är röstreglerna för FN:s Generalförsamling där alla medlemsstater är garanterade en röst.³³ Detta är en mycket tydlig neorealitisk tankegång; enheterna i det internationella systemet är funktionellt lika på grund av sin suveränitet. Principen om staters likställdhet är ytterst viktig inom neorealismen, eftersom det internationella systemet är så pass osäkert och staterna enbart kan lita på sig själva.³⁴ På grund av osäkerheten som råder, måste staterna vara så effektiva som möjligt avseende maximering av makt och resurser.

Det går dock inte att bortse ifrån det faktum att även om det råder anarki i det internationella systemet, finns det vissa stater som har bredare intresseområden än andra, samt vissa stater som har mer makt än andra.³⁵ Detta visas tydligt om man ser till den särställning som de fem permanenta medlemsstaterna i FN:s Säkerhetsråd har. Med tanke på deras unika maktposition går det inte att förneka att det finns en trend som går mot att det finns en viss struktur som är hierarkisk.³⁶ Detta kommer dock att diskuteras utförligt nedan.³⁷ Den tredje principen som är relevant i detta sammanhang är non-interventionsprincipen, vilken hänger nära samman med statssuveränitetsprincipen. Enligt non-interventionsprincipen har ingen stat rätt att beblanda sig i en annan stats politik utan samtycke från den berörda staten.³⁸ Även denna princip regleras i FN-stadgan.³⁹

Ytterligare en faktor som bidrog till att jurisdiktionsfrågan var så komplicerad vid förhandlingarna kring Romstadgan, var att olika länder har olika syn på olika brott, samt att olika länder erkänner olika anknytningsprinciper.⁴⁰ Att en straffrättslig anknytningsprincip kan åberopas är ett absolut måste när jurisdiktionsfrågor beslutas. Brottet, brottslingen eller offret måste ha någon form av anknytning till det land som skall döma i fallet. Svaren på vilka straffrättsliga anknytningsprinciper som skulle få att komma att gälla finns nu i Romstadgan.

³⁰ Shaw, s. 189-191

³¹ FN-stadgan, artikel 2(4)

³² Shaw, s. 192

³³ FN-stadgan, artikel 18(1)

³⁴ Bengtsson, m.fl., s. 23-24

³⁵ Bengtsson, m.fl. s. 25

³⁶ Shaw, s. 193

³⁷ Se: s. 15-20

³⁸ Wheeler, Nicholas J., & Bellamy, Alex J., *Humanitarian intervention and world politics*, s. 472-473 Baylis, John & Smith (red.), *The Globalization of World Politics*. Shaw, Malcolm, N., *International Law*, s. 191.

³⁹ FN-stadgan, artikel 2(7).

⁴⁰ Shaw, s. 579

Av artikel 12(1) i Romstadgan framgår det att statspart till densamma godtar ICC:s jurisdiktion i fråga om de brott som räknas upp i artikel 5. Eftersom ICC bygger på en internationell traktat och inte är en inrättning av FN, såsom exempelvis tribunalerna för forna Jugoslavien och Rwanda, är det självklart att länder som inte är statsparter till traktaten, inte heller kan falla under ICC:s jurisdiktion.⁴¹ Med detta menas att statsparterna har godtagit att om det visar sig att ett brott som domstolen har jurisdiktion över begås på statens territorium, har ICC jurisdiktion samt om ett sådant brott begås av en medborgare i en ansluten stat. Den jurisdiktion som gäller för ICC bygger på två erkända straffrättsliga anknytningsprinciper: *territorialitetsprincipen* och den *aktiva personalitetsprincipen*.⁴² För att en stat skall kunna ha jurisdiktion i straffrättsliga mål krävs det, över hela världen, att någon anknytningsprincip är uppfylld.⁴³ En anknytningsprincip är någonting som knyter an brottet till just den staten. Det finns ett flertal anknytningsprinciper och dess olika tyngd varierar från stat till stat.⁴⁴ Territorialitetsprincipen, som ger jurisdiktion till en stat inom vars territorium ett brott har begåtts, är dock, internationellt sätt, den mest erkända. Efter den kommer den aktiva personalitetsprincipen, vilken ger jurisdiktion till en stat vars medborgare har begått ett brott, oavsett var brottet har begåtts.⁴⁵ Som läsaren nu inser, står dessa principer i strid med varandra, vid en konflikt vinner dock (oftast) territorialitetsprincipen.

Vissa stater har dock problem med att överlämna jurisdiktion till någon annan stat, eller till som i ICC:s fall, en internationell tribunal. Det har i historien ofta visat sig att stater som alltid vill ha jurisdiktion med återopande av diverse anknytningsprinciper har karaktär av stormakt.⁴⁶ Vid förhandlingarna kring Romstadgan fick den passiva personalitetsprincipen inte gehör och ICC saknar därför jurisdiktion då medborgare i en stat som inte är statspart har fallit offer för något av brotten i brottskatalogen.⁴⁷

För att ICC skall ha jurisdiktion krävs att en statspart till Romstadgan eller FN:s Säkerhetsråd hänskjuter frågan till ICC:s åklagare.⁴⁸ Ett hänskjutande får inte ske om ett eller flera brott som omfattas av ICC:s jurisdiktion inte förefaller ha begåtts.⁴⁹ Även åklagaren har rätt att inleda utredningar på eget initiativ. Åklagaren har emellertid strikta föreskrifter avseende detta och får endast agera

⁴¹ Treves, Tullio, *Some Practical Remarks on the Early Functioning of the International Criminal Court*, s. 271, Mauro Politi & Guiseppe Nesi (red.), *The Rome Statute of the International Criminal Court – A challenge to impunity*, UK, 2002.

⁴² Romstadgan, artikel 12(2)a-b

⁴³ Shaw, s. 579

⁴⁴ Shaw, s 579-584.

⁴⁵ Shaw, s 591-592

⁴⁶ Shaw, s. 589-592

⁴⁷ Schabas, s 63-64

⁴⁸ Romstadgan, artikel 13

⁴⁹ Romstadgan, artikel 14(1)

om han innan har vidtagit stor försiktighet.⁵⁰ Kravet på att vidta stor försiktighet har uppställts eftersom flera länder ansåg det vara av stor vikt att ICC inte skulle bli inrättning där politiska processer skulle kunna föras.⁵¹ Frågan om ICC som ett organ där politiska processer skulle kunna föras, ansåg många stater vara ytterst relevant. Det var troligtvis den största anledningen till att agressionsbrottet upptogs i brottskatalogen med strikta föreskrifter.⁵² Detta kommer emellertid diskuteras utförligt nedan.⁵³

3.3 Komplementaritetsprincipen

När man talar om ICC och jurisdiktionsfrågan är det av stor vikt att man redogör för *komplementaritetsprincipen*.⁵⁴ Enligt denna princip skall domstolen avvisa ett fall på grund av bristande processförutsättningar om fallet är föremål för undersökning eller lagföring av en stat som har jurisdiktion, om inte den staten saknar vilja eller förmåga att genomföra undersökningen eller lagföringen på rätt sätt. Detta innebär att huvudansvaret fortfarande ligger på nationell nivå. ICC skall bara verka som ett komplement när nationell domstol inte utför ett tillräckligt tillfredställande arbete. Detta kan exempelvis vara aktuellt i länder som under en lång tid varit präglade av inbördeskrig eller statsbyggnadskonflikter, eftersom en stat som är i obalans ofta inte har ett välfungerande rättssystem.⁵⁵

För att illustrera effekten av komplementaritetsprincipen kommer vi nu att ge ett empiriskt exempel: antag att en Australisk soldat i Irak, våldtar och misshandlar en irakisk kvinna. Australien är statspart till Romstadgan, och brottet kategoriseras som krigsförbrytelser, vilket innebär att ICC de facto har jurisdiktion. Ett fall som detta kommer emellertid troligtvis aldrig att tas upp av ICC, eftersom huvudansvaret, som sagt, ligger på nationell nivå. Det är endast om Australien är oförmögna eller ovilliga att ta upp fallet till prövning, som ICC har jurisdiktion. Att reglera komplementaritetsprincipen var ett absolut krav som många stater ställde vid instiftandet av Romstadgan. Praktiskt taget ingen stat var intresserad av att delegera sin rätt till judikativ jurisdiktion fullt ut till ett internationellt organ. Komplementaritetsprincipen är ännu en indikation som stärker vår neurealistiska hypotes om att stater på grund av anarkin i det

⁵⁰ Romstadgan, artikel 15

⁵¹ ⁵¹Tullio, Treves, *Some Practical Remarks on the Early Functioning of the International Criminal Court*, s. 272-273, Mauro Politi & Giuseppe Nesi (red.), *The Rome Statute of the International Criminal Court – A challenge to impunity*, UK, 2002.

⁵² Se: s. 9

⁵³ Se: s. 15

⁵⁴ Romstadgan, artikel 17(1)a

⁵⁵ Kaul, Hans-Peter, *The International Criminal Court: Jurisdiction, Trigger Mechanism and Relationship to National Jurisdictions*, s. 61, Mauro Politi & Giuseppe Nesi (red.), *The Rome Statute of the International Criminal Court – A challenge to impunity*, UK, 2002.

internationella systemet tvingas vara suveräna, vilket leder till att ingen effektiv internationell struktur, i detta fall internationell brottmålsdomstol, kan upprättas.⁵⁶ Om statsparterna till Romstadgan hade delegerat sin straffrättsliga, judikativa jurisdiktion i sin helhet avseende de brott som ligger inom ramen för ICC:s jurisdiktion, skulle det innebära att staterna förlorade makt gentemot varandra. I det internationella systemet är förlorandet av makt ett näst intill otänkbart scenario för stater, vilket får konsekvensen att samarbetet alltid resulterar i kompromisser. ICC är enligt vår mening inget undantag.

⁵⁶ Bengtsson, m.fl., s. 24

4 Det politiska spelet

4.1 Säkerhetsrådet – ett problem för ICC?

Vid grundandet av FN utsågs Säkerhetsrådet till det organ som skulle handha uppgiften att svara för bevarandet av internationell fred och säkerhet.⁵⁷ Vidare beslöts det att Säkerhetsrådet skulle bestå av femton medlemmar, varav fem skulle vara permanenta.⁵⁸ De fem permanenta medlemmarna som utsågs var: Kina, Frankrike, Ryssland, UK och USA. Dessa fem stater har i drygt 50 år innehaft en speciell maktställning inom internationell politik, som baserades på hur den politiska makten såg ut 1945.⁵⁹ Det är ställt utom allt rimligt tvivel att Säkerhetsrådets permanenta medlemmar har en unik särställning i det internationella systemet. På grund av deras makt, vilken ger sig uttryck i bland annat vetorätten,⁶⁰ anser vi det vara märkligt att deras förhållningssätt till ICC inte utreddes noggrant innan instiftandet av Romstadgan. Med resultatet, det vill säga nuvarande statsparter till Romstadgan i hand, kan man konstatera att det inte är speciellt positivt. Fyra av de fem staterna har i dagsläget signerat Romstadgan, men endast två av dem har ratificerat den. De två stater som har tagit steget ut och verkligen är statsparter är Frankrike⁶¹ och UK.⁶² Både Ryssland⁶³ och USA⁶⁴ har signerat Romstadgan, men valt att inte ratificera den. Kina har vare sig signerat eller ratificerat den. Den självklara följdfrågan är: varför har tre av fem permanenta medlemmar i Säkerhetsrådet valt att stå utanför den internationella brottmålsdomstolen? Det kan tyckas att Säkerhetsrådets permanenta medlemsstater torde vara intresserade av ett välfungerande internationellt straffrättsligt samarbete, då de har som uppgift att verka för upprätthållandet av

⁵⁷ FN-stadgan, artiklarna 23-25, 28.

⁵⁸ FN-stadgan, artikel 23.

⁵⁹ Shaw, s. 1084.

⁶⁰ FN-stadgan, artikel 27

⁶¹ Frankrike signerade Romstadgan den 18 juli 1998 och ratificerade den nästan två år senare, den 9 juni 2000. Se: *bilaga med statsparter*.

⁶² UK signerade Romstadgan den 30 november 1998 och ratificerade den knappt två år efteråt, den oktober 2001. Se: *bilaga med statsparter*.

⁶³ Ryssland signerade Romstadgan den 13 september 2000, sedan dess har ingenting hänt. Se: *bilaga med statsparter*.

⁶⁴ USA signerade Romstadgan den 31 december 2001, sedan dess har ingenting hänt. Se: *bilaga med statsparter*.

internationell fred och säkerhet. Nedan kommer vi att försöka förklara varför Kina, Ryssland och USA hittills har valt att stå utanför ICC. Vidare kommer vi nedan att gå igenom det komplicerade förhållande som ICC och Säkerhetsrådet har till varandra.

4.2 Förhållandet mellan ICC och USA

Det finns en mängd olika faktorer som påverkar den internationella politiken. Forskare har skilda teorier om vad som påverkar internationella relationer. Teorierna är många och, enligt vår mening, ofta motsägelsefulla. Vår världs stater är av olika storlek avseende faktorer som areal, befolkningsmängd, ekonomisk tillväxt och fattigdom. Bland staterna finns det de som är starka och de som är svaga. Stormakterna kan i vissa fall inneha ytterligare en särställning än makt och rikedom, vilken definieras som hegemonställning. En hegemon ser till att det internationella systemet upprätthålls genom en rad olika åtgärder som kan vara både av positiv och negativ karaktär.⁶⁵

USA har sedan slutet av andra världskriget innehaft rollen som hegemon i Västvärlden samt i stora delar av den övriga världen.⁶⁶ På grund av sin speciella ställning på den internationella arenan, har USA haft och har fortfarande, en enorm makt. USA:s permanenta medlemskap i Säkerhetsrådet ger dem ett stort politiskt inflytande, framförallt med tanke på den vikt som läggs vid Säkerhetsrådets resolutioner samt vetorätten.⁶⁷ Om hegemonen USA är intresserade av att genomföra någonting, lyckas de oftast med det, oavsett handlingens karaktär eller syfte. Ett aningen långsökt, med ändock gott exempel på detta är "Operation Enduring Freedom", vilken var USA:s svar på attacken mot dem den 11 september 2001. Trots högljudda protester från omvärlden, åberopade USA en rätt till preventivt självförsvar, med vilken som stöd de valde att gå in i Afghanistan. President George W. Bush fällde vid aktuell tidpunkt ett uttalande som lät någonting i stil med: "Antingen är ni med oss, eller så är ni emot oss." Med detta exempel vill vi påvisa att det är ofta av stor vikt att USA inte motarbetar, utan istället samarbetar med övriga länder i världssamfundet, då det gäller viktiga politiska beslut som rör traktater eller organisationer. Detta eftersom hegemonen USA kan anses kapabla att vidta åtgärder, oavsett om andra stater håller med dem eller inte. Om man tolkar president George W. Bushs ord och vänder på dem, skulle man kunna få fram ett motto som i princip lyder: "Antingen är vi med er, eller så är vi emot er" Detta till synes långsökta resonemang om

⁶⁵ Dunne, Tim and Schmidt, Brian C., *Realism*, s. 173-174, Baylis, John and Smith, Steve (red.), *Globalization of World Politics*, third edition, Oxford University Press Inc., 2005, New York.

⁶⁶ Bengtsson, s. 115-116

⁶⁷ FN-stadgan artikel 23, 27, 39-51

USA:s makt och hegemonställning är i frågan om ICC ytterst relevant. Detta beroende på att USA har valt att inte vara statspart till Romstadgan utan istället aktivt motarbetar ratificerandet av stadgan för stater som inte ännu är part. I detta sammanhang blir det relevant eftersom USA har signerat, men inte ratificerat Romstadgan

Samma dag som USA:s förre president, Bill Clinton, skulle avträda sitt ämbete, närmare bestämt den 31 december 2001, signerade han Romstadgan i USA:s namn.⁶⁸ Detta kan tolkas som en tydlig markering på USA:s ovilja att vara part till domstolen. Spekulationer om huruvida ett USA styrt av demokrater, är knappast relevant i detta sammanhang. Intressant är dock det faktum att Bush-regimen den 6 maj 2002, meddelade FN:s Generalsekreterare, Kofi Annan, att de inte hade för avsikt att ratificera Romstadgan och därför önskade nullifiera Bill Clintons signering.⁶⁹ Rent politiskt, och juridiskt, är detta ett oetiskt agerande, vilket, enligt vår mening, en hegemon som USA troligtvis inte skulle acceptera om situationen vore omvänd. Visserligen är stater suveräna och därmed fria att besluta om vilka avtal de vill sluta, men att bryta emot den väletablerade principen *pacta sunt servanda*, det vill säga avtal skall hållas, anses inte vara etiskt. I ett sådant sammanhang skulle man kunna ifrågasätta den neorealistiska tankegången om att alla stater är likställda, men ändå samtidigt fastställa samma teoris synsätt om att det finns stormakter och hegemoner, som gör vad de vill, utan andra staters samtycke.

De skäl som USA gav till att inte bli statspart till Romstadgan kommer nu att redogöras för: USA ansåg att ICC underminerade Säkerhetsrådets roll i bevarandet av internationell fred och säkerhet.⁷⁰ Detta beroende på aggressionbrottet, vilket ICC förvisso inte ännu har full jurisdiktion över. De ansåg vidare att ICC: s åklagare gavs för stort utrymme att ta upp åtal på eget initiativ samt att Romstadgan var alltför vagt utformad och därmed kunde komma att utnyttjas för diverse politiska processer.⁷¹ Här gavs inga utformliga förklaringar, men det är lockande att knyta an till tanken om att stater inte vågar lita på varandra och att ett alltför stort internationellt samarbete därför inte är genomförbart. Det sista argumentet till varför USA inte ville ratificera Romstadgan och därigenom valde att stå utanför ICC var att de motsatte sig territorialitetsprincipen som jurisdiktionsgrund.⁷² Grunden var de ansåg att medborgare i en stat som inte var part till Romstadgan inte skulle kunna falla under ICC: s jurisdiktion om de skulle begå något brott i brottskatalogen, på ett territorium som tillhörde någon statspart till ICC. USA ansåg att jurisdiktionsgrunden inkräktade på staters suveränitet i allmänhet men främst deras egen. En stat som inte är part skall själv besluta om åtal av sina medborgare

⁶⁸ Russel, Steve, *Since September 11, all roads lead to Rome*, s. 42, Review of International Studies, nummer 31, 2005.

⁶⁹ Russel, s. 43

⁷⁰ Ibid

⁷¹ Russel, s. 43-44

⁷² Russel, s. 44-45

som begår dessa brott, var deras bestämda åsikt. Enligt vår mening är det en naturlig ståndpunkt för en hegemon som USA, eftersom de ofta har soldater utspridda i världen och därför själva vill lagföra de soldater som eventuellt skulle begå exempelvis krigsförbrytelser. Komplementaritetsprincipen skulle emellertid göra det fullt möjligt för USA att själv åtala.⁷³ Vi anser det därför i detta sammanhang vara intressant att spekulera kring huruvida USA i vissa fall anser det vara av stor vikt att åtala soldater som begår övergrepp i andra stater eller inte.

4.3 Förhållandet mellan ICC och Kina

Kina var, som vi har sagt tidigare, en av de sju stater som röstade emot förslaget i Rom 1998 och de har inte heller signerat stadgan. Med tanke på Kinas rykte om att ständigt bryta mot de mänskliga rättigheterna på olika sätt, utgår många säkerligen från att Kina är negativ till ICC med utgångspunkt i deras egna förehavanden. Detta stämmer delvis inte. Kina har länge stöttat tanken på en internationell brottmålsdomstol, och även många andra aktioner för att utöka samarbetet kring internationell straffrätt.

Ytterligare aspekter går också emot tanken på att Kina skulle vara negativ mot ICC på basis av deras egna förehavanden. Till skillnad från USA så har Kina knappast några större internationella åtaganden eller förbindelser. Därför är inte heller ICC något direkt hot mot kinesiska medborgare på det sätt som USA uppger att den skulle vara för amerikaner med utgångspunkt i territorialitetsprincipen.

Kinesiska ledare, med den reformvänlige Jiang Zemin i spetsen, var drivande i förhandlingarna kring utformandet av ICC.⁷⁴ Man fick också igenom många av de punkter som man hade tagit upp och internationella bedömare ansåg att Kina var en av de stater som gått segrande ur förhandlingarna. Med bakgrund i detta så är det inte en överdrift att säga att många blev förvånade när Kina valde att rösta emot förslaget om ICC.⁷⁵ Kina var dock väldigt tydliga med orsakerna till varför de valde att rösta emot, och sedermera inte heller signerade stadgan. Det var fem skäl som framlades som de mest avgörande, vilka alla också hade förts fram i förhandlingarna.⁷⁶ Först och främst så handlade motståndet mot att jurisdiktionen inte baseras på frivillighet. Det behöver knappast någon vidare presentation, utan är en ganska naturlig ståndpunkt som delas av många andra av de länder som har

⁷³ Byers, Michael - The role of law in international politics, Oxford University Press 2001, s 85

⁷⁴ <http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=15&year=2005> (2006-05-11)

⁷⁵ Jianping, Lu and Zhixiang Wang - China's Attitude Towards the ICC in Journal of International Criminal Justice 3 (2005)

⁷⁶ Jianping, Lu and Zhixiang Wang

framfört kritik mot ICC. Även den kritik mot utformandet av åklagarens roll, samt den stora frihet och makt som läggs hos densamma är någonting som har upprört Kina. Inte heller detta är dock en särskilt originell kritik, utan någonting som även kritiseras från USA och Indien. Den kritik från kinesisk håll som är värd att uppmärksammas är snarare det som handlar om brottskatalogen. Kina har framfört starka åsikter om definitionen av *krigsbrott*, hur de specificeras och framförallt inkluderandet av inbördeskonflikter. Diskussionen om *aggressionsbrottet* är också en av de centrala punkterna i Kinas hållning. Här är deras ståndpunkt något förvånansvärd, då de påstår att den aktuella utformningen ska försvaga Säkerhetsrådet, vilket inte är alldeles uppenbart. Denna åsikt kan dock anses ha direkt en maktpolitisk bakgrund, att det ligger i Kinas intresse att direkt motverka all form av utveckling som kan försvaga Säkerhetsrådet, och därigenom Kina, med tanke på att de innehar en av de permanenta platserna. Den sista form av kritik som framförts mot ICC handlar om inkluderandet av *brott mot mänskligheten*, vilket Kina inte anser vara en del av internationell straffrätt. Denna hållning är intressant, speciellt om man ser till retoriken som förs fram. Kina brukar nämligen lite skämtsamt kalla ICC för IHRC (International Human Rights Court) som en anspelning på UNHRC (United Nations Human Rights Committee).⁷⁷ Förståeligt nog har Kina ett väldigt komplicerat förhållande till UNHRC med tanke på upprepade beskyllningar mot Kina om brott mot de mänskliga rättigheterna.

Man kan i vilket fall som helst, med goda grunder, påstå att det framförallt var kritiken mot *aggressionsbrottet* och *brott mot mänskligheten* som var anledningen till att Kina valde att stå utanför ICC. Dock ska man inte förringa betydelsen av inbördeskonflikter som någonting som kan ge upphov till det så kallade krigsbrott. Denna ståndpunkt är nämligen också betydelsefull vad det gäller utformningen av aggressionsbrottet, då inbördeskonflikter - eller brott som sker inom landet under fredstid – även inkluderas här. Med tanke på att Kina inte har några betydande internationella åtaganden så är det också framförallt inbördeskonflikter som kan vara aktuella för eventuella kinesiska åtal. Inbördeskonflikter nämns inte direkt i Romstadgan, men utelämnandet av en tydlig grund för vad som inkluderas innebär i realiteten att alla former av brott som skulle kunna bli aktuella är åtalbara, även de som sker inom ett land i fredstid.⁷⁸ Detta är troligen en direkt konsekvens av vad som hände i Rwanda, samt det sätt på vilken ICTR framarbetades.

Trots ett tydligt officiellt ställningstagande från det kinesiska styret som tycks ha ett relativt brett stöd hos etablissemangen har diskussionen ändå varit väldigt högljudd och aktiv om hur Kina bör förhålla sig till ICC. Vi anser Kinas förhållningsätt inte minst vara förvånansvärt med tanke på Kinas hårda censurregler och deras vilja att styra opinionen i frågor som berör inrikes- såväl som utrikespolitik. Diskussionerna förs framförallt bland akademiker och andra

⁷⁷ McGoldrick, p 437-438

⁷⁸ Romstadgan, artikel 7(1)

intellektuella, som tenderar att vara ganska ense om att Kina bör ansluta sig till ICC med syftet att ha kvar möjligheten att påverka vilken riktning domstolen tar, inte minst efter 2009 då resultaten ska gås igenom och förändringar kan bli aktuella.⁷⁹ ICC är nämligen nu ett faktum, och istället för att ignorera den bör Kina, enligt tongångarna i debatten, ta en väldigt aktiv del i den för att skydda sina nationella intressen. Det talas också om att ett Kina som är drivande i dessa frågor är i linje med den roll som det innebär att vara världens största framtida marknad, en åsikt som kan tyckas vara väldigt luddig, men som tyder på en spirande nationalism.

I dagsläget har Kina observatörsstatus, vilket innebär att de även kommer få ta del i de nya förhandlingar som kan bli aktuella 2009, och därför ligger det i landets intresse att ha en fortsatt seriös och ansvarstagande hållning gentemot domstolen.⁸⁰

Om Kina väljer att bli statspart till Romstadgan i framtiden, är det ett stort framsteg för ICC med tanke på att Kina innehar ett permanent medlemskap i FN:s Säkerhetsråd. Vidare är det viktigt för ICC att få Kina som statspart på grund av att Kina innehar en hegemonställning i Asien.⁸¹

4.4 Förhållandet mellan ICC och Ryssland

Vi har tidigare skrivit att Ryssland har signerat Romstadgan, men fortfarande inte ratificerat den.⁸² President Vladimir Putin har inte heller gjort någon ansats för att skynda på dess ratificerande, genom att exempelvis låta ett förslag om ratificering gå till det ryska lagstiftande organet, Duman, som är de som tar beslut även i frågor som gäller signering av internationella avtal.

Även om många är eniga om att Ryssland kommer att ratificera förslaget så går åsikterna om när detta kommer att ske isär. Landet är i grunden positiva, vilket inte minst kan gestaltas genom att man röstade för etablerandet av domstolen. Putin har inte i något uttalande gett en positiv bild av ICC, inte heller finns det någon form av organiserat stöd för en rysk ratificering inom landet. De enda exemplen på något annat än en ren ignorans från rysk sida är enstaka positiva uttalanden från talesmän i Duman.⁸³

79 Jianping, Lu and Zhixiang Wang

80 Jianping, Lu and Zhixiang Wang

81 Machtfeld, Boot - Genocide, crimes against humanity, war crime: nullum crimen sine lege and the subject matter jurisdiction of the International Criminal Court. Antwerpen: Intersentia 2002, s 65-66

82 Ryssland signerade Romstadgan den 13 september 2000, sedan dess har ingenting hänt. Se: bilaga med statsparter

⁸³ McGoldrick, s 395

Vad som inte bör bortses från i fallet Ryssland, är dock de stora juridiska förändringar som måste genomföras inom en ratifikation kan bli aktuell, då den nuvarande ryska konstitutionen inte tillåter något högre dömande organ än den nationella domstolen. Detta problem är inte marginellt då det fullständigt omöjliggör en implementering med tanke på komplementaritetsprincipen.⁸⁴ För ett scenario där komplementaritetsprincipen ska bli aktuell, krävs det dock exempelvis att det nationella rättssystemet är fullständigt korrupt (saknar vilja) eller helt utslaget av andra skäl (saknar förmåga), vilket inte är ett realistiskt scenario oavsett hur bristfälligt det ryska rättssystemet än kan anklagas för att vara.⁸⁵ Vi tänker skulle kunna tänka oss att problemen ligger i Rysslands, eller rättare sagt Rysslands ledares, ovilja att lämna ifrån sig sin makt. För att en eventuell rättegång skulle kunna inledas där en rysk medborgare står åtalad måste betydande förändringar i den ryska konstitutionen gällande rättigheterna för de den anklagade komma till stånd. Dessa förändringar skulle i så fall i praktiken innebära att president Putin och det lagstiftande organet Duman skulle bli tvingade att lämna ifrån sig en betydande del av sin makt.

Det är dock inte bara de konstitutionella problemen som hindrar Ryssland från att bli statspart, utan även politiska skäl. Naturligtvis är det främst situationen i Tjetjenien som kan utmålas som ett gigantiskt skäl som får Ryssland att tvivla över att ratificera en stadga som skulle göra det till en omöjlighet för det internationella samfundet att blunda över de övergrepp som begås där.⁸⁶

4.5 Övrig opposition mot ICC

4.5.1 Indien

Indien är till stora delar det land vars motstånd spelar störst roll, efter USA. Världens största demokrati kommer knappast att minska sitt inflytande inom internationell politik de kommande åren. Enligt många bedömare kan Indien mycket väl, komma att bli ytterligare en av de permanenta medlemmarna i Säkerhetsrådet ifall FN reformeras på det vis som många önskar.

Indien var ett av de länder som avstod från att rösta om etableringen av ICC i juli 1998, och har i många dokument tydligt visat deras missnöje med

⁸⁴ Tuzmukhamedov, Bakhtivar - The ICC and Russian Constitutional Problems in Journal of International Criminal Justice 3 (2005)

⁸⁵ Tuzmukhamedov, Bakhtivar - The ICC and Russian Constitutional Problems in Journal of International Criminal Justice 3 (2005)

⁸⁶ McGoldrick, s 395

utformningen av domstolen. Indien är i nuläget det land som tydligast har kritiserat Säkerhetsrådets roll i ICC, men även åklagarens frihet har orsakat många kritiska kommentarer från indiskt håll.⁸⁷

Båda dessa faktorer har koppling till hur åtal kan väckas. Indiska delegater visade genomgående sitt missnöje med Säkerhetsrådets betydande ställning som ett fundament för att väcka åtal. Denna frihet var dock en direkt konsekvens av den makt som Säkerhetsrådet hade tillskansat sig genom att sätta upp och etablera ICTY och ICTR. Indien argumenterade dock att genom etablerandet av ICC så hade också Säkerhetsrådet spelat ut sin roll, då det inte längre borde finnas något behov av ett inrättande av framtida ad hoc-tribunaler.⁸⁸ I denna diskussion är det relevant att nämna det faktum att Indien fortfarande inte anser den makt som historiskt sett har givits Säkerhetsrådet som legitim.⁸⁹

Den konstruktiva kritik som Indien har yrkat på avseende åklagarens roll innebär att ICC bör ha ett system där åtal skall byggas på staters samtycke, eftersom anser suveränitetsprincipen vara någonting som inte får tänjas på. Indien argumenterar i denna fråga på ett väldigt tydligt sätt, då de framhäver ICC som en domstol för att döma enskilda individer istället för stater, vilket är svårt för kritikerna att inte instämma i.

Det är dock väldigt uppenbart att denna hållning knappast handlar om en diskussion om principer, utan istället är ett sätt för Indien att hålla kvar den judikativa jurisdiktionen inom landet. Redan från början talade de indiska delegaterna om en stor förvåning över det massiva stöd som ICC hade från framförallt från europeiskt håll. De kunde inte förstå den välvilja med vilken stater frivilligt lämnade ifrån sig en stor del av sin egen makt i händerna på en internationell instans, vilket de också talade öppet om. Indiens ovilja att signera och ratificera Romstadgan är ännu ett av de många tydliga exempel på vår hypotes, där en misstro mot andra internationella aktörer omöjliggör ett samarbete i form av en internationell brottmålsdomstol i dess nuvarande form. I de indisk-amerikanska samtalen i maj 2002 så visade de båda länderna upp en omfattande konsensus angående synen på ICC, och framförallt omfattningen av ICC: s jurisdiktion. Man enades om att applicerbarheten på medborgare i länder som inte var statsparter var något som direkt behövde motverkas.⁹⁰

Händelsen i Gujarat 2002, som kan tituleras som en attack mot det muslimska samhället från det hinduiska etablissemanget, måste ges utrymme när man diskuterar Indiens relation till ICC. Detta var en händelse som gav utlopp till en, om än ej gigantisk, så ändock världsomfattande, diskussion om vad ett brott mot mänskligheten är och ifall det hade inträffat här.⁹¹ Denna händelse har knappast stärkt Indiens vilja att ansluta sig till ICC, utan snarare avskräckt dem då detta fall garanterat hade fallit under Romstadgans jurisdiktion.

⁸⁷ McGoldrick, s 440

⁸⁸ Ramanthan, Usha - India and the ICC, in Journal of International Criminal Justice 3 (2005)

⁸⁹ Ibid

⁹⁰ McGoldrick, 440

⁹¹ McGoldrick, s 441

4.5.2 Israel

Israel var, som vi tidigare skrivit⁹², en av de sju stater som röstade emot inrättandet av ICC, men signerade - i likhet med USA - Romstadgan. De är dock i nuläget starkt kritiska mot domstolen och inget tyder på att denna hållning verkar ändras. Detta är intressant, inte minst för att staten Israel uppstod i efterspelet av förintelsen, en händelse som i allra högsta grad ligger till bakgrund för ICC.⁹³ Det finns dock de som hävdar att Israels motstånd i grunden bygger på Ariel Sharon och hans närmsta mäns åsikter om ICC. Därför kan det bli intressant vilken Israels nya styrande har till ICC, då de fortfarande inte har gett några kommentarer om den. Troligast är dock att de inte har några nämnvärt skilda åsikter från tidigare styre.

Israels främsta motstånd bygger nämligen på den eventuella möjligheten att åtala de judiska bosättarna på ockuperat palestinskt territorium. Den palestinska myndigheten har också ett flertal gånger hävdad att de har önskat föra Israel eller israeliska medborgare till domstolen, bland annat för missilattacken på Salah Shehad i juli 2002. Eftersom Israel inte har ratificerat stadgan och eftersom Palestina inte kan bli knutna till den eftersom de internationellt sett inte räknas som en statspart är detta dock en omöjlighet. Israel har också sagt att de inte har några planer på att ratificera stadgan förrän Mellanösternkonflikten har fått ett slut.⁹⁴ Ett sätt som man kan tänka sig att israeler kan dömas av domstolen är dock ifall de har dubbelt medborgarskap i ett land som är statspart till ICC, men ett sådant scenario är, enligt vår mening, mer teoretiskt än praktiskt genomförbart.

4.5.3 ”Ondskans axelmakter”⁹⁵

Libyen, en av ”ondskans axelmakter”, röstade även de emot förslaget. Delvis kan man kanske tänka sig att deras motstånd berodde på deras smått irrationelle ledare Khaddafi, men mot deras vägran att skriva på lär sannolikt bygga även på andra baser, inte minst om man ser till deras historia med exempelvis Lockerbie. Den officiella hållningen från 2002 är dock att de inte kan acceptera ICC för att den påstås domineras av en stat, USA. De anser att det inte är realistiskt att alla staters medborgare kommer dömas efter samma regler, då framförallt agerandet från USA: s ledare påstås ignoreras av domstolen.⁹⁶

Irak är ytterliggare en av ”ondskans axelmakter”, och även de röstade emot förslaget. I likhet med Libyen så berodde det till stora delar på deras relation till USA. De tre irakiska delegaterna gavs inte visum för att delta i den PrepCom som

⁹² Se: s. 7

⁹³ McGoldrick, s 439

⁹⁴ McGoldrick, s 439-440

⁹⁵ Begrepp myntat av George W. Bush avseende Irak, Iran, Libyen och Nordkorea.

http://svt.se/svt/jsp/Crosslink.jsp?d=22841&a=319621&lid=puff_325821&lpos=bild (2006-05-14)

⁹⁶ McGoldrick, s 438

hölls i New York, och härifrån gav Irak upp alla planer på att signera stadgan, även om det inte är troligt att de hade gjort det om situationen vore annorlunda.⁹⁷ Det är dock onekligen intressant att se hur Irak kommer agera när dess nya regering kommer ta över på allvar, ifall de kommer följa i ockupationsmakten USA: s fotspår, eller om dem kommer gå emot den stat som har hjälpt till att bygga upp deras demokrati.

4.5.4 Europa

Även rollen hos EU kan vara värt att ta upp i denna del, inte minst med tanke på att två av medlemsländerna är permanenta medlemmar i Säkerhetsrådet, Frankrike och UK. Med basis i den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, GUSP, får man dock behandla EU som en enda stat.⁹⁸ Den gemensamma hållningen mot ICC ses nämligen som en av de främsta framgångarna för GUSP någonsin. Alla dåvarande 15 medlemsländer ratificerade stadgan, och av de nya medlemsländerna så var det endast Tjeckien som inte redan hade gjort så när de blev medlemmar.⁹⁹ Frankrike lyckades dock få till ett särskilt avtal gällande kärnvapen, och är idag det enda landet som har en liknande ”opt-out”.

4.6 Förhållandet mellan FN:s Säkerhetsråd och ICC

Förhållandet mellan Säkerhetsrådet och ICC är definitivt intressant. Länken dem emellan var en fråga som diskuterades flitigt innan instiftandet av Romstadgan.¹⁰⁰ Eftersom båda organen verkar för internationell fred och säkerhet, fast på olika sätt, ansågs det vara en god idé att reglera ett förhållande emellan dem. Förhandlingarna resulterade i att Säkerhetsrådet garanterades ett starkt samband till ICC, vilket ger sig uttryck i två olika rättigheter. Dels tillerkändes Säkerhetsrådet rättigheten att hänskjuta konflikter till ICC och dess åklagare under ett agerande i enlighet med kapitel VII i FN-stadgan.¹⁰¹ Det förekom en del protester mot denna rätt, men protesterna var tydligt politiskt motiverade.¹⁰²

⁹⁷ ibid

⁹⁸ Tallberg, Jonas, 2001 – EU:s politiska system. Lund: Studentlitteratur., s 73-77

⁹⁹ McGoldrick, p 392-394, se: bilaga angående statsparter

¹⁰⁰ Wilmshurst, Elisabeth, The International Criminal Court: The Role of the Security Council, s. 39, Mauro Politi & Giuseppe Nesi (red.), *The Rome Statute of the International Criminal Court – A challenge to impunity*, UK, 2002.

¹⁰¹ Säkerhetsrådet har rätt att ingripa vid hot mot internationell fred och säkerhet i enlighet med förekrifterna i FN-stadgan, artiklarna 39-51. Romstadgan, artikel 13(b).

¹⁰² Wilmshurst, s. 39

Dels tillerkändes de rättigheten att ensamma besluta om huruvida ICC skulle kunna ta upp agressionsbrott eller inte.

Den första rättigheten tillkom Säkerhetsrådet på grund av domstolens begränsade jurisdiktionsgrunder, nämligen att endast statsparter har möjlighet att hänskjuta situationer (att åklagaren själv skulle göra det är mer en formalitet). Detta beror främst på att vid förhandlingarna antogs det att stater är generellt sett inte intresserade av att ”ange” varandra, på grund av det känsliga klimat som alltid råder i världspolitiken. Det presumerades även att mindre stater generellt sett, inte skulle vilja hänskjuta en situation som rörde ett en större stat, på grund av rädsla för diverse sanktioner.¹⁰³ Denna rättighet orsakade inga kontroverser. Någoting som däremot ledde till upprördhet var det utkast av Romstadgan som ILC¹⁰⁴ skrev, där domstolen inte hade jurisdiktion i något fall som Säkerhetsrådet befattade sig med, såvida inte Säkerhetsrådet godkände jurisdiktionen.¹⁰⁵ En sådan regel hade givit Säkerhetsrådet oproportionerlig makt i förhållande till ICC och det godtogs inte av en merpart av staterna vid förhandlingarna. Vissa stater kallade det till och med för en vetorätt. Detta är ytterligare ett exempel på den neorealistiska tanken om staters ovilja att lämna ut makt till andra stater eller till en internationell organisation.

Den andra rättigheten som tillkom Säkerhetsrådet var att besluta om agressionsbrottet. Vi har tidigare redogjort för brottskatalogen och då förklarat att ICC inte har jurisdiktion över agressionsbrottet, trots att det räknas upp i dess brottskatalog. Detta följer av formuleringen i artikel 5 i Romstadgan, vilken först ger domstolen jurisdiktion över agressionsbrottet och sedan föreskriver: ”...Such a provision shall be consistent with the relevant provisions of the Charter of the United Nations.” Mellan raderna kan man således utläsa att domstolen inte får lov att ta upp en fråga om agressionsbrottet om inte Säkerhetsrådet först har beslutat att agressionsbrottet har förkommit i det aktuella fallet.¹⁰⁶ Det bör i detta sammanhang påpekas att Säkerhetsrådets godkännande eller benämning av ett brott endast gäller agressionsbrottet och inte något av de andra brotten i ICC:s brottskatalog. En stat som är part till Romstadgan måste inte vänta på att Säkerhetsrådet skall klassificera någonting som exempelvis folkmord för att kunna hänskjuta situationen till ICC, under förutsättning att de andra jurisdiktionsgrunderna är uppfyllda.

I Romstadgan fastställs det att ICC skall vara ”en oberoende och permanent internationell brottmålsdomstol”. Samtidigt reglerar Romstadgan ett mycket nära samband mellan ICC och Säkerhetsrådet, vilket vi ovan har redogjort för. Detta samband har medfört att det i folkrättslig doktrin har riktats massiv mot ICC såsom en oberoende domstol.¹⁰⁷ Att det samband som finns mellan Säkerhetsrådet

¹⁰³ Wilmshurst, s. 40

¹⁰⁴ International Law Commission

¹⁰⁵ Wilmshurst, s. 40

¹⁰⁶ Wilmshurst, s. 41

¹⁰⁷ Elaraby, Nabil, *The Role of the Security Council and the Independence and the International Criminal Court: Some Reflection*, s. 43, Mauro Politi & Guiseppa Nesi (red.), *The Rome Statute if the International Criminal Court – A challenge to impunity*, UK, 2002.

och ICC saknas mellan Säkerhetsrådet och ICJ¹⁰⁸, som de facto är en FN-intätning, anses i doktrin vara ytterst anmärkningsvärt.¹⁰⁹ Detta eftersom ICJ liksom Säkerhetsrådet handhar konflikter som uppstår mellan länder, medan ICC handhar brottmål för och emot individer. Ingenstans i ICJ-stadgan går det att finna en bestämmelse som tillåter Säkerhetsrådet att blockera ICJ:s handläggning av mål, medan denna bestämmelse är inskriven i Romstadgan och således gäller ICC, vilken är uppbyggd på en multilateral traktat. Det har i doktrin till och med framhållits att Säkerhetsrådet, i enlighet med Romstadgans struktur, är en hegemon i förhållande till ICC.¹¹⁰ Detta påstående är någonting som vi instämmer i. ICC kan, enligt vår mening, omöjligt verka som en oberoende domstol, och samtidigt ha ett så komplicerat beroendeförhållande till Säkerhetsrådet, vilket de facto utgörs av de permanenta medlemmarna: Kina, Frankrike, Ryssland, UK och USA.

Än så länge har Säkerhetsrådet bara nyttjat sin rättighet att hänskjuta konflikter till ICC vid ett tillfälle. Den 31 mars 2005 valde de dock att hänskjuta Darfur-konflikten, vilken utspelar sig i Sudan, till ICC.¹¹¹ Det har spekulerats en del i varför Säkerhetsrådet valde att hänskjuta Darfur-konflikten till ICC. Vissa menar på att det till stor del berodde på att USA, som redan hade rubricerat händelserna i området som folkmord, inte fick gehör från FN och inte själva kände för att än en gång stöta sig med världssamfundet genom en humanitär intervention. Själva hänskjutandet av Darfur-konflikten vilket var ett stort framsteg för ICC. Det har i doktrin hävdats att ICC i detta tidiga skede är ytterst beroende av att Säkerhetsrådet nyttjar sin möjlighet att hänskjuta konflikter till domstolen. Om de inte nyttjar ICC initialt, finns det, enligt många forskare, en stor risk för att de aldrig kommer att nyttja den. En sådan utveckling skulle kunna leda till att den internationella brottmålsdomstolens ändamål och syfte, skulle undermineras. En institution som inte får möjlighet att använda sin kapacitet, berövas sin chans till utveckling och framsteg.

¹⁰⁸ The International Court of Justice.

¹⁰⁹ Elaraby, s. 44

¹¹⁰ Elaraby, s. 47

¹¹¹ Happold, Matthew, *Darfur, The Security Council and the International Criminal Court*, s. 226-228, *International and Comparative Law Quarterly*, volym 55, januari 2006.

5 Slutsatser

Vår uppsats har dominerats av stark kritik mot ICC som en oberoende, opolitisk internationell brottmålsdomstol. Trots det önskar vi att understryka att vi anser det vara av stor vikt att det äntligen har etablerats en inrättning som ICC i det internationella systemet. ICC är en levande institution som är kapabel till såväl utveckling som tillväxt. För att detta skall kunna ske menar vi emellertid på att ICC behöver stöd från samtliga permanenta medlemmar i FN:s Säkerhetsråd. Att Frankrike och UK är statsparter till Romstadgan är inte tillräckligt.

Vi anser det dock vara av stor vikt att poängtera att ICC även behöver stöd från andra stater som ännu inte är part. Vi är eniga om att ett internationellt samarbete kommer aldrig att kunna bli fullständigt, eftersom stater värnar om sin suveränitet. Det skulle dock gynna ICC:s effektivitet om Romstadgan fick fler statsparter än den har i dagsläget. Kenneth Waltz, neorealismens fader, menade på att det bara finns två möjliga strukturer i ett internationellt system: Anarki eller hierarki. Den internationella brottmålsdomstol som existerar idag är ett exempel som stärker denna teori. Anarkin ger sig uttryck i att stater inte vågar ansluta sig på grund av misstro mot övriga aktörer och hierarkin ger sig uttryck i det hegemonförhållande som finns mellan ICC och Säkerhetsrådets. Således är vår hypotes avseende den internationella brottmålsdomstolen i denna deskriptiva analys stärkt. ICC är ett svar på anarki.

6 Referenser

Traktater:

- Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen. Stockholm: Justitiedepartementet, 2001
Förenta Nationernas stadga, 1993. Köpenhamn: FN:s informationskontor.

Böcker:

- Arsanjani, Mahnoush H., The Rome Statute of the International Criminal Court: Exceptions to the Jurisdiction, i Mauro Politi & Guiseppe Nesi (red.), The Rome Statute if the International Criminal Court – A challenge to impunity, UK, 2002
- Bengtsson, Rikard – Ericson, Magnus – Hall, Martin – Kronsell, Annica, 2001. Perspektiv på världspolitik. Lund: Studentlitteratur.
- Broomhall, Bruce - International justice and the International Criminal Court. Oxford University Press 2003
- Buzan, Barry - Little, Richard. International Systems In World History, Oxford University Press, New York, 2000
- Byers, Michael - The role of law in international politics, Oxford University Press 2001
- Dunne, Tim and Schmidt, Brian C., Realism, i Baylis, John and Smith, Steve (red.), Globalization of World Politics, third edition, Oxford University Press Inc., 2005, New York.
- Elaraby, Nabil, The Role of the Security Council and the Independence and the International Criminal Court: Some Reflection, i Mauro Politi & Guiseppe Nesi (red.), The Rome Statute if the International Criminal Court – A challenge to impunity, UK, 2002.
- Kaul, Hans-Peter, The International Criminal Court: Jurisdiction, Trigger Mechanism and Relationship to National Jurisdictions, i Mauro Politi & Guiseppe Nesi (red.), The Rome Statute if the International Criminal Court – A challenge to impunity, UK, 2002.
- Lee, Roy S. - The International Criminal Court : the making of the Rome Statute, Kluwer Law International, Haag 1999
- Machtfeld, Boot - Genocide, crimes against humanity, war crime: nullum crimen sine lege and the subject matter jurisdiction of the International Criminal Court. Antwerpen: Intersentia 2002
- McGoldrick, Dominic - Rowe, Peter - Donnelly, Eric. The permanent international criminal court: legal and policy issues. Oxford: Hart 2004
- Schabas, William - An introduction to the International Criminal Court. Cambridge University Press, 2004

- Shaw, Malcolm N. – International Law. Cambridge University Press, Cambridge, 2003, 5th ed.
- Shelton, Dinah - International crimes, peace and human rights: the role of the International Criminal Court, Ardsley Transnational Publishers 2000
- Tallberg, Jonas, 2001 – EU:s politiska system. Lund: Studentlitteratur.
- Tullio, Treves, Some Practical Remarks on the Early Functioning of the International Criminal Court, i Mauro Politi & Guiseppa Nesi (red.), The Rome Statute of the International Criminal Court – A challenge to impunity, UK, 2002.
- Wheeler, Nicholas J, & Bellamy, Alex J., Humanitarian intervention and world politics, i Baylis, John & Smith (red.), The Globalization of Worlds Politics.
- Wilmshurst, Elisabeth, The International Criminal Court: The Role of the Security Council, i Mauro Politi & Guiseppa Nesi (red.), The Rome Statute of the International Criminal Court – A challenge to impunity, UK, 2002.

Artiklar:

- Bohlander, Michael – Darfur, The Security Council, And The International Criminal Court in International and Comparative Law Quarterly vol 55, January 2006
- Jianping, Lu and Zhixiang Wang - China's Attitude Towards the ICC in Journal of International Criminal Justice 3 (2005),
- Happold, Matthew - International society, the International Criminal Court and American foreign policy in Review of International Studies (2005), nr 31
- Ramanathan, Usha - India and the ICC, in Journal of International Criminal Justice 3 (2005),
- Russel, Steve, Since September 11, all roads lead to Rome, s. 42, Review of International Studies, nummer 31, 2005.
- Tuzmukhamedov, Bakhtivar - The ICC and Russian Constitutional Problems in Journal of International Criminal Justice 3 (2005)

Internetlänkar

- <http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=15&year=2005> (2006-05-11)
- http://svt.se/svt/jsp/Crosslink.jsp?d=22841&a=319621&lid=puff_325821&lpos=bild (2006-05-14)